

Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Faaliyetleri Kapsamında Dolaylı Temsil Yetkileri ve Hukuki Sorumlulukları

Hakemli Makale

Merve Nur BAŞ

İÇİNDEKİLER

Giriş	195
I- Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Faaliyetleri	196
II- Gümrük Müşavirlerinin Dolaylı Temsil Yetkisi	199
III- Gümrük Müşavirleri İle Yapılan Vekâlet Sözleşmesi	201
IV- Gümrük Müşavirlerinin Vekâlet Sözleşmesinden Doğan Hukuki Sorumlulukları	204
1- İşi Sadakat ve Özen ile Yapma	204
2- Müvekkilin İradesine ve Talimatlarına Uygun Davranma.	206
3- Sır Saklama.	206
4- İşi Bizzat Yapma	207
5- Hesap Verme ve İade Borcu	208
Sonuç.	208
Kısaltmalar	209

ÖZET

Gümrük müşavirleri dış ticaret yapmak isteyen kişileri temsil ederek kendi adlarına ve başkası hesabına hareket etmektedirler. İthalat ve ihracat kapsamında gümrük idaresine karşı yapılması gereken işlemleri takip eden gümrük müşavirleri hem dış ticaret yapmak isteyen kişilere hem de gümrük idaresine yardımcı olurlar. Yaptıkları işleri, bir temsil yetkisi belgesine dayandırmak zorunda olan gümrük müşavirleri dış ticaret yapmak isteyen kişilerden aldıkları vekâlet kapsamında hareket ederler. Meslek mensupları yaptıkları işlerin mahiyeti gereği mali ve hukuki sorumluluk altına girebilirler. Gümrük müşavirlerinin meslek mensubu olabilmelerinin tecrübe ve eğitim gibi belirli şartlara bağlanması, mesleğin icrasında kalitenin artmasını ve gümrük işlemleri dolayısıyla idarenin ve özel hukuk kişilerinin yaşadığı sıkıntıların azalmasını sağlamıştır. Mesleği daha saygın hale getirmeyi amaçlayan bu şartlar, meslek mensuplarının sözleşmeden doğan sorumlulukların da daha geniş yorumlanmasına neden olmaktadır. Bu makale dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, gümrük müşavirlerinin mesleki faaliyetleri, ikinci bölümde gümrük müşavirlerinin dolaylı temsil yetkileri, üçüncü bölümde yapılan vekâlet sözleşmesi ve son bölümde gümrük müşavirlerinin sözleşmeden doğan sorumlulukları incelenecektir. Mali sorumluluk konusunda ise sadece yeri geldikçe genel bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler

Gümrük müşavirleri, vekâlet sözleşmesi, gümrük işlemlerinde temsil, hukuki sorumluluk

---

ABSTRACT

Power of Attorney of Customs Consultants Within Their Profession and Their Liabilities From Contract on Mandate

Customs consultants represents merchants who want to make trade as export and imports. They act on their own names but they act for account of represented people or companies indeed. Customs brokers lead administration of customs and also importers and exporters by making carefully the legal transactions which are related with customs. They act in contract on mandate by their power of attorney which is based on an authorization certificate and taken from people who do foreign trade. As a matter of course, they can be liable for contractual liability and fiscal liability. Being member of this profession is conditioned on some requirements such as experience or education so that this profession become more respectable, at the same time the problems of merchants and customs administrations reduce. The conditions which make that profession more respectable cause that customs consultants contractual liabilities is understood more comprehensive. This article contains four main parts. In the first one, as a member of the profession customs consultants acts are going to be explained. Second part is about their power of attorney. Third part is going to clarify their contract on mandate. And last part explains their liabilities which are based on the contract on mandate in detail. As the occasion arises, there will be general explanations about fiscal liability.

Keywords

Customs consultants, contract on mandate, representation in legal transaction on customs, civil liabilities.

Giriş

Gümrükler ülkeler arası tüm dış ticaret işlemlerinin gerçekleştiği ve kontrol edildiği yerlerdir. Dış ticaret, bir ülkeden diğer bir ülkeye mal satılmasını ifade eden ihracat, bir ülkeden diğer bir ülkeye mal satın alınmasını ifade eden ithalat ve uluslararası hizmet alım satımlarının tamamını kapsayan bir kavramdır¹. Bu çalışma dış ticareti oluşturan mal alım ve satımlarına ilişkin gümrüklerde yapılan işlemlerin takibi ile sınırlandırılmıştır.

Günümüzde ülkeler arasındaki ticari münasebetlerin artması ile gümrüklerin fonksiyonları çeşitlenmektedir. Gümrüklere ilişkin düzenlemeler, klasik anlamda devletin mal alım ve satımı üzerinden aldığı vergi ile gelir elde etme amacına hizmet etmekte iken günümüzde bu fonksiyonlar çeşitlenmiştir. Bugün gümrükler, yerli üreticinin korunması², kalkınmanın sağlanması, devletin dış politikasının uygulanması³, ülke insanının sağlığının ve çevrenin korunması⁴, kültürel mirasa sahip çıkılması ve fikri ve sınai hakların korunması, ülkeye izinsiz mal sokulması ile mücadele gibi pek çok fonksiyonu gerçekleştirmektedir. Hatta gümrüklerin devlete gelir sağlama fonksiyonu gümrük kotalarına ilişkin verilen taahhütlerle her geçen gün azalmaktadır. Bu taahhütlerin ve küreselleşmenin yarattığı karşılıklı bağımlılıkla, devletlerin dış politikaları ile dış ekonomik ilişkileri girift bir noktaya taşınmış⁵, devletler başka bir devletin dış politikasına ilişkin değişimlerden de etkilenmeye başlamışlardır. Gümrük işlemlerine ilişkin yapılan düzenlemelerde bu çeşitli fonksiyonların gerçekleşmesi ve aynı zamanda küresel gelişmelere uyum sağlanması beklendiğinden düzenlemelerin karmaşık ve hızla değişken olması söz konusudur. Bu gibi sebeplerle gümrük işlemlerinin ilgili düzenlemeleri doğru şekilde izleyen ehil kimseler tarafından yapılması tercih edilmektedir ve edilmelidir.

Esasen dış ticaret işlemlerinin bir vekâlet sözleşmesine bağlı olarak başkası tarafından takip edilmesi, yeni bir olgu olmayıp geçmişten beri duyulan bir ihtiyaçtır. Öyleki, Roma Hukukunda bir işlemin yapılması için başka bir kişiye yetki verilmesi yani bir kimseye temsil yetkisi verilmesi, uluslararası ticareti gerçekleştirmeye yönelik işlemlerin takibi için duyulan ihtiyaçtan doğmuştur⁶. Bu açıdan bakıldığında gümrük müşavirleri, çok yönlü bu gümrük çarkının içinde, dış ticaret yapmakta olan gerçek ve tüzel kişiler ile gümrükteki işleri takip ve kontrol eden gümrük idaresi arasında bir köprü vazifesi görerek gümrük işlemlerini mesleki bilgi ve uzmanlıkla hızlı, doğru ve güvenilir bir şekilde takip etmekte ve sonuçlandırmaktadırlar. Bir özel hukuk anlaşmasına (vekâlet sözleşmesine) bağlı olarak kurulan bu temsil ilişkisinde gümrük müşavirlerinin görevi, kamu hukukunu ilgilendiren gümrük işlemlerini usulüne ve gerçeğe uygun şekilde

1 UTKULU Utku/AYDEMİR İsmail, **Türkiye’de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulanması**, 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2013, s.3.

2 KUTLU Erol, **Gümrükleme**, Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 1969, Eskişehir, 2009, s.21.

3 KOLÇAK Menşure, “Dış Ticaret Vergilerinin Türkiye Ekonomisine Etkileri” **Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 27, Sayı: 4, 2013, s. 193.

4 YAĞAN Haldun, **Gümrük ve Dış Ticaret**, Yeni Gümrük ve Ticaret Müfettişleri Derneği İktisadi İşletmesi, Yayını, No:3 (34), Ankara, 2015, s.4.

5 KOLÇAK, 2013, s. 192; UTKULU/AYDEMİR, 2013, s.4.

6 TAHİROĞLU Bülent, **Roma Borçlar Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul, 2010, s.241.

gerçekleştirmek olduğundan sorumlulukları, bir özel hukuk ilişkisinden kaynaklanan sorumluluğa göre daha ağırdır. Bu sorumluluk gümrük müşavirinin temsil ettiği kişi ile yaptığı sözleşmeden kaynaklanan hukuki sorumluluktan başka gümrük, vergi, idare ve ceza hukukundan kaynaklanan sorumlulukları da ilgilendirmektedir. Bu çalışmada, bu sorumluluk türlerinden yalnızca gümrük müşavirlerinin sözleşmeden doğan hukuki sorumluluğu konusunda ayrıntıya girilecektir.

I. Gümrük Müşavirlerinin Mesleki Faaliyetleri

Gümrük müşavirleri, gümrüklerdeki işlemleri takip edip sonuçlandırarak eşya sahiplerine yardımcı olmaktadır. Meslek mensupları, uluslararası ticaret yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerin işlerini belli bir düzen ve hız içinde sonuçlandırdıkları gibi mesleki bilgi ve tecrübeleri sayesinde gümrük idarelerinin de işlerini kolaylaştırmaktadırlar.

1909 yılından 4458 sayılı Kanun'un kabul edildiği 1999 yılına kadar "gümrük komisyonculuğu" adı altında icra edilen mesleğe ilişkin düzenlemeler, gümrük işlemlerinde yıldan yıla yenilenmeye ihtiyaç duyulduğu ölçüde sıkça değişmiştir. Uluslararası ticaretin serbestleşmesi amacıyla gerçekleştirilen General Agreement on Tariffs and Trade (GATT)'in kabulüyle başlayan serbestleşme süreci içinde⁷ 1949 yılında⁸ ve Avrupa Topluluğu ile 1970 yılında imzalanan Katma Protokol ile yaşanan gelişmelerle 1972 yılında⁹ farklı kanunlar yürürlüğe girmiştir. Kanunlarda gümrüklerde iş takibi ayrıca ele alınmakta ve her geçen yıl bu konuda getirilen şartlar değiştirilmekteydi. Avrupa Toplulukları ile Türkiye arasındaki uyum çalışmaları sebebiyle¹⁰ modern uluslararası ticaret uygulamalarına uygun değişiklikler 4458 sayılı Gümrük Kanunu (GK) ile yapılmıştır¹¹. Bu Kanun halen yürürlüktedir.

GK'nın 5. maddesinde ilk defa doğrudan ve dolaylı temsil ayırımına yer verilmiştir. Bu Kanun ile gümrük komisyonculuğu mesleği, yetki ve sorumlulukları, yeni gümrük düzenlemelerine uygun olarak düzenlenerek gümrük müşavirliği mesleğine dönüştürülmüştür. Kanun'da, gümrük müşavirliği mesleğinin saygın hale getirilmesi amacı ile

7 GATT: Devletlerin uluslararası ticarete bazı mallara uygulanan gümrük tarifelerinin indirilmesi suretiyle uluslararası ticaretin serbestleşmesini gerçekleştirmek üzere Ekim 1947'de imzaladıkları anlaşmadır. Türkiye Anlaşmaya 1953'te üye olmuştur (DERDİYOK Türkmen, **Dış Ticarete Vergi ve Mali Yükümlülükler**, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2013, s.24).

8 05.1949 yılında 5383 sayılı Gümrük Kanunu.(<http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7204.pdf>.)

9 [http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14263.pdf](http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14263.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14263.pdf) (1615 sayılı Gümrük Kanunu). Erişim Tarihi:29.02.2016.

10 BAŞLAR Kemal, "Gümrük Birliği 'Anlaşması'nın (1/95 Sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın) Hukuksal Niteliği" **Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi**, Cilt:4, No:1, Güz 2004, s.175; ARAT Tuğrul, "Avrupa Birliği ile Türkiye Arasındaki İlişkiler ve Gümrük Birliğinin Yeri" **AÜHFD**, Cilt: 44, Sayı: 1, 1995, s.605.

11 TBMM Tutanak Dergisi (1999): 12. Birleşim, Dönem:21, Cilt:14, Yasama Yılı:2, s.438. <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c014/tbmm21014012.pdf>.

Erişim Tarihi: 04.03.2016.

TBMM İç Tüzüğü'ne 1996 yılında dâhil edilen uygulama ile parlamento grubu bulunan siyasi partiler arasında uzlaşma sağlandığında, özel bir görüşme ile maddeler tek tek okunmadan ivedilikle kanun çıkarılması öngörülmesi ve 4458 sayılı Kanun uzlaşma ile çıkarılan Kanun'un ilk uygulaması olmuştur.

pek çok değişikliğe gidilmiştir. Bu değişikliklerle kişinin, stajyerlik ve gümrük müşavir yardımcılığı olmak üzere iki aşamadan geçtikten sonra gümrük müşaviri izin belgesi alabileceği öngörülmüştür. Bu değişiklik meslekte belli düzeyde bir olgunlaşma ve kaliteyi amaçlamaktadır. GK ile yapılan önemli değişikliklerden bir diğeri gümrük müşavirinin dolaylı temsilci olarak anılması ve dolaylı temsilcilerin beyan sahibi olarak tıpkı temsil edilen gibi sorumluluk altına girdiğinin belirlenmesidir.

Gümrük komisyonculuğundan gümrük müşavirliğine kadar mesleğin geçirdiği değişiklikler bir kenara bırakıldığında esasen meslek mensuplarının yaptığı iş gümrük işlemlerinin takibidir. Gümrük işlemleri ise Türkiye Gümrük Bölgesi (TGB)¹²'ne eşya giriş ve çıkışına ilişkin düzenlemelere uygun olarak gerçekleştirilen faaliyetler ve bu faaliyetlere taraf olanların gerçekleştirdiği tüm işlemlerdir¹³. Gümrük mevzuatının kalabalık yapısı nedeniyle meslek mensupları olmaksızın eşya sahiplerinin gümrüklerdeki işlemlerini takip etmeleri mümkün görünmemektedir. Öyle ki kamu alacaklarından vergilerin ödenmesi ve buna ilişkin işlemlerin yapılması ile ilgili özel sözleşmelerin idareyi bağlamayacağı¹⁴ genel kuralına gümrük vergileri ve işlemleri açısından bir istisna getirilmiş ve herkesin gümrük idaresine karşı yapılacak tüm işlemleri takip etmek üzere özel hukuk ilişkisi çerçevesinde temsilci atayabileceği öngörülmüştür¹⁵.

Gümrük müşavirlerinin takip edeceği gümrük işlemleri; eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işleme tabi tutulmasına ilişkindir. Eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması; eşyanın bir serbest bölgeye girmesi, TGB dışına yeniden ihracı, imhası, gümrüğe terk edilmesi ve bir gümrük rejimine tabi tutulması ile olur. Gümrük müşavirlerinin yaptığı işlemler eşyanın bir gümrük rejimine tabi tutulmasına ilişkindir. Eşya sahipleri, eşyayı kullanma amacına uygun olan gümrük rejimlerinden birini tercih ederek bu rejimin gerektirdiği işlemleri bizzat ya da bir temsilci aracılığı ile gerçekleştirmelidir. GK'da gümrük rejimleri en temel şekliyle muafiyet içermeyen gümrük rejimleri ve şartlı muafiyet içeren ve ekonomik etkili gümrük rejimleri olarak ikiye ayrılarak düzenlenmiştir. Muafiyet içermeyen gümrük rejimleri, eşyanın ithalatını sağlayan serbest dolaşıma giriş rejimi ve ihracat rejimidir. Belli şartlar sağlandığında muafiyet getiren, ekonomik etkili gümrük rejimleri ise transit rejimi, gümrük antrepo rejimi, dahilde işleme rejimi, gümrük kontrolü altında işleme rejimi, geçici ithalat rejimi ve hariçte işleme rejimidir. Muafiyet içeren rejimler, esasında ithalat ve ihracat için gerekli olan işlemlerin yapılması ve bunlara ek olarak muafiyet için gerekli şartların yerine getirilmesi ile gerçekleşeceğinden özellikle dış ticaret işlemlerinden ithalat ve ihracat işlemleri üzerinde durulacaktır.

Ihracat en basit tanımıyla mal ve hizmetlerin ulusal sınırların dışına geçici veya kesin olarak sevk edilmesidir¹⁶. İhracatı yapılmak istenen eşya ile ilgili işlemlerden güm-

12 Türkiye Gümrük Bölgesi(TGB): Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesini ifade eder. Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi; Türkiye kara suları, iç suları ve hava sahasından oluşan Türkiye cumhuriyeti topraklarını kapsar. (4458 sayılı Kanun, m.2)

13 SELEN Ufuk, **Gümrük İşlemleri ve Vergilendirilmesi**, 7. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa, 2015, s. 28.

14 Vergi Usul Kanunu m.8/3.

15 GK m.5.

16 ÜNÜSAN Çağatay/ CANITEZ Murat, **Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar**, 9. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara,

rük müşavirine düşen kısım, ihracatçının eşyayı uluslararası nakliye firmasına teslim ettikten sonra gümrüklemeyle ilişkin belgelerin temini ile gerekli izinleri almak ve gümrükleme işlemlerini yapmaktır¹⁷. İhracat için gerekli belgeler¹⁸ hazırlandıktan sonra ihracat gümrükleme işlemlerine başlanır. İhracat gümrük işlemlerinin yapılabilmesi için öncelikle bağlı bulunulan ihracatçı gümrük birliğine başvurulup referans numarası alınmalıdır. Bu aşamadan sonra gümrük müşaviri, gerçeğe ve fatura, çeki listesi vs. belgelere uygun şekilde gümrük beyannamesini doldurur ve imzalar. Beynamede yer alan bilgiler, beyan sahibini bağlayacağından ve tescilden sonra buradaki bilgiler istisnai izinler dışında değiştirilemeyeceğinden dikkatli olunması önem arz eder.

Dış ticaret işlemlerinden bir diğeri olan ithalat, bir malın gereken izin ve yasal düzenlemelere uygun olarak yurt dışından getirilmesidir¹⁹. İthalatı gerçekleştirilmek istenen eşya TGB' ye gelmesinden itibaren, gümrük gözetimi altına girmiştir ve gümrükçe onaylanmış işlem ve kullanıma tabi tutulması gerekir²⁰. TGB' ye gelen eşya üzerinde eşya sahibinin dilediği gibi tasarruf etmesi için öncelikle eşyanın serbest dolaşım statüsü kazanması ve gümrük idaresinin gözetiminden çıkması gerekir²¹. Taşıma işlemini yapan firma tarafından eşyanın TGB' ye giriş yapacağı bilgisi (özet beyan) verildikten sonra gümrük müşavirlerinin işlem yapması gereken kısım başlar. İthalatçı, ödeme şeklinde göre banka ile ilgili işlemleri yaptıktan sonra evrakları gümrük müşavirine ulaştırır²². Taşıyıcı firmanın bildiriminden sonra gümrük beyannamesinin verilme süresi²³ başlayacağı ve süresinde işlem yapılmazsa eşyanın tasfiyesi yoluna gidileceği için beyanname verilmesine ilişkin işlemlerin kanuni süreleri içinde yapılması önem arz etmektedir. Gümrük müşaviri gerekli belgeleri ve malın teknik bilgilerini ithalatçıdan alır. İthalatçı malın tam tanımını yapamıyor veya gümrük müşaviri eşyanın tarifesi²⁴ belirlemede tereddüte düşüyor ise küşat talebinde²⁵ bulunabilir²⁶. Gümrük müşavirleri, itha-

2014, s.2; ŞAHİN Mehmet, **Bütün Yönleriyle İhracat Gümrük İşlemleri**, Gümrük Kontrolörleri Derneği, Yayın No:11, Ankara, 1997, s.13.

17 UTKULU/AYDEMİR, **2013**, s.67.

18 Türkçe fatura, Türkçe çeki veya koli listesi, ihracat yapılacak devlet ile Türkiye arasında gümrük birliği veya serbest ticaret anlaşması varsa mutlaka "dolaşım belgesi". (ÜNÜSAN/CANITEZ, **2014**, s.24; DERDİYOK **2013**, s.333 vd..)

19 UTKULU / AYDEMİR, **2013**, s.6.

20 SELEN, **2015**, s.27.

21 SELEN, **2015**, s.68.

22 UTKULU / AYDEMİR, **2013**, s.75.

23 Bu süre deniz yoluyla gelen eşya için özet beyanın verildiği tarihten itibaren 45 gün, diğer yollarla gelen eşya için ise 20 gündür.

24 Tarife pozisyonu ülkeye giren eşyaya hangi miktar ve oranda vergi uygulanacağını gösteren listedir (YÜCE Mehmet / ÇELİKKAYA Ali, **Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları**, Dora Yayınevi, Bursa, 2016, s.68).

25 İthal edilmek üzere ilgili gümrüğe gelen eşyanın kati ithalatının yapılmasından önce eşyadan numune alınarak incelenbilmesine imkân tanır. (YILMAZ Mutlu / ÖZKEN Ahmet, **Dış Ticarete Giriş**, 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2015, s.232.

26 UTKULU / AYDEMİR, **2013**, s.79; SELEN, **2015**, s.21. Malın küşat edilmesi ile mala uygun tarife pozisyonu saptanmaya çalışılır, bu süreç sonradan gümrük müşaviri ya da firmanın gümrük idaresine karşı mali ve cezai

latçı hesabına düzenledikleri gümrük beyannamesi, ihracatçının gönderdiği fatura, çeki listesi, taşıma senedi, dolaşım belgesi, gerekiyorsa menşe şahadetnamesi ile birlikte gümrük idaresine başvurur ve bu bilgilerin gümrük idaresince sistemden kontrolü sağlanır²⁷. Uygun görülen gümrük beyannamesinin tescilli yapıldıktan sonra, en geç 30 gün içinde ithalattan doğan vergi ve diğer mali yükümlülükler yerine getirilince eşya sahibine teslim edilir²⁸. Vergiler ve diğer mali yükümlülüklerin ödenmesi, yapılan sözleşmede gümrük müşavirlerinin sorumlulukları arasında öngörülmektedir. Yapılan vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilişkin ödemeler ve gümrüklerde iş takibinden doğan diğer ödemeler, vekâlet veren olarak ithalatçı tarafından geri ödenmek zorundadır. Zira vekâlet sözleşmesinin bir dolaylı temsil ilişkisine dayandığı sözleşmelerde dolaylı temsilci kendi adına ancak başkası hesabına borç altına girdiğinden vekâlet verenin onu bu borçlardan kurtarma yükümlülüğü bulunmaktadır²⁹.

II. Gümrük Müşavirlerinin Dolaylı Temsil Yetkisi

Hukukun tanıdığı imkânlar kapsamında; kişinin hüküm ve sonuçları başka bir kişinin hukuk alanında doğmak üzere, diğer bir deyişle bir kimsenin başkası ad veya hesabına bir hukuki işlemi gerçekleştirmesine temsil denir³⁰. Temsil ilişkisinde, başkası adına veya hesabına işlem yapan temsilci, temsilcinin işlem yaptığı üçüncü kişi ve yapılan işlemin hukuki sonuçlarının üzerinde doğduğu temsil edilen kişi olmak üzere üç taraf bulunmaktadır³¹. Temsilcinin başkası ad ve hesabına işlem yapabilmesi temsil yetkisi ile mümkün olur³². Temsil olunanın temsilciye tek taraflı olarak bildireceği ve sonuç doğurması için temsilcinin kabulüne ihtiyaç olmayan temsil yetkisi, niteliği itibariyle bir irade beyanıdır³³. Temsil yetkisi tek taraflı verilebileceği gibi gümrük müşavirlerinin mesleki faali-

---

sorumluluğu oluşmaması açısından son derece önemlidir.

27 Bilgisayar sistemi, mavi, sarı ya da kırmızı ikaz verebilir. Mavi ikaz hâlinde eşya üzerinde o anda belge kontrolü ya da fiziki muayene yapılmaz ancak 2-3 ay gibi bir süre sonra eşya "sonradan kontrole" tabi tutulur. Kontrol sonunda mavi ikaz dışındaki durumlarda eşyanın kontrolü belge üzerinden ve fiziki olarak yapılır. Daha sonra ithalata uygun bulunan eşya için gümrük müşaviri tarafından hazırlanan gümrük beyannamesine onay verilir ve beyannamenin tescilli yapılır. (ÜNÜSAN/CANİTEZ, 2014, 157.)

28 SELEN, 2015, s.66.

29 ERKAN Vehbi Umut "6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Vereninin Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları" **AÜHFD**, S.62 (2), 2013, s.452.

30 EREN Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 18. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s.424.

31 CİHAN Hulki, **Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2011, s.4; OĞUZMAN M. Kemal / ÖZ M. Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 8. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s.163.

32 9TBK m.41/1.

33 CİHAN, 2011, S.33; EMİROĞLU Haluk, "Roma Hukukunda Vekalet Sözleşmesi (Mandatum) ve Hukuki İşlemlerde Temsil" **AÜHFD**, C.52, S.1, 2003, s.111; EREN, 2015, s.435; KILIÇOĞLU Ahmet M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 16. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012, s.228; REİSOĞLU Safa, **Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Beta Yayınları, İstanbul, 2013, s.151.

Temsil kudretini (yetkisini) ifade etmek üzere "vekalet" kavramını kullanan Andreas Von Tuhr da temsil kudreti veren beyanın temsilciye ulaşmasından itibaren hüküm doğuracağını ve ayrıca temsilcinin muvafakatına ihtiyaç duyulmayacağını ifade ediyor.(VON TUHR, **Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı** (Çev. C. Edege), C.1-2,

yetlerini gerçekleştirilmesinde de olduğu üzere iki taraflı vekâlet ilişkisine de dayanabilir. Ancak bu durumda bile, temsil yetkisi temel ilişkiden bağımsızdır. Temsil yetkisinin temel ilişkiden bağımsız olmasının sonuçlarından biri, yetkinin tek taraflı bir irade açıklamasıyla da verilebilmesi yönüyle bir temel ilişkiye ihtiyaç duyulmaması³⁴, diğeri vekâlet sözleşmesinin herhangi bir sebeple hükümsüz olmasının temsil yetkisinin muteberliğine etki etmemesidir³⁵. Ancak Borçlar Hukukuna ilişkin bu kural gümrük müşavirlerinin temsil yetkisi açısından tartışılabilir. Zira kural olarak doğrudan ya da dolaylı temsil yetkisinin verilmesi bir şarta bağılı değil³⁶ iken gümrük mevzuatında bu yetkinin kullanılması bazı şartlara bağlanmıştır. Bu şartlardan biri temsilci tarafından temsil yetkisine sahip olduğunu gösterir belgenin idareye ibrazıdır. Bu hükme göre gümrük işlemlerinde temsil yetkisi yazılı şekilde verilmelidir. Gümrük müşavirlerinin temsil yetkilerinin bir vekaletnameye dayanması ise ikincil mevzuat gereği öngörülmüştür. Dolayısıyla gümrük mevzuatı açısından vekâlet sözleşmesinin geçersiz olması temsil yetkisini idareye karşı geçersiz kılabilmektedir.

Temsil yetkisi ile gümrük vergisi yükümlülüğü doğuracak gümrük beyannamesi verme ve diğeri gümrük işlemlerinin idareye karşı yerine getirilmesi, mümkün hâle gelir. Bütün kişiler, gümrük mevzuatı ile öngörülen tasarrufları ve işlemleri gerçekleştirmek üzere gümrük idarelerindeki işleri için bir temsilci tayin edebilirler. GK'da temsil, doğrudan ve dolaylı temsil olarak ikiye ayrılarak düzenlenmiştir. Doğrudan temsilde, yapılan işlemin sonuçları temsilcinin hukuki sahasına uğramaksızın ve sonuçların devrine gerek olmaksızın kendiliğinden temsil olunan üzerinde doğar³⁷. Gümrük işlemlerinin doğrudan temsil yoluyla takibi için dolaylı temsile nazaran daha az şartın varlığı aranmıştır. Bu durum doğrudan temsilde yapılan işlemin hem eşya sahibi adına yapılması hem de işlemde doğan tüm sorumluluğun eşya sahibi üzerinde doğmasından kaynaklanmaktadır.

GK'nın 5. maddesinin son fıkrasında gümrüklerde dolaylı temsilci olarak iş takibinin doğrudan temsilden farklı olarak sadece gümrük müşavirleri tarafından yapılabileceği hüküm altına alınmıştır³⁸. Dolaylı temsil kavramı Borçlar Kanunu dahil herhangi bir

2. Baskı, Yargıtay Yayınları, No:15, Ankara, 1983, s.321) Bu konuda bir diğeri görüş, irade beyanının temsilciye ulaşma anında değil gönderilmesi anında hüküm ve sonuç doğuracağına ilişkin, bkz. CİHAN, 2011, S. 33.

34 CİHAN, 2011, S.63.

35 VON TUHR, 1983, s. 324; ZEVKLİLER Aydın/ GÖKYAYLA K. Emre, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 13. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013, s. 595; CİHAN, 2011, S.63; EREN, 2015, s.439; TANRIVER Süha, "Genel-Özel Vekâlet Ayrımı (1998)" **Noterlik Hukukuna İlişkin İncelemeler** (1993-2011), Adalet Yayınları, Ankara, 2011, s.24; AKBIYIK Cem, "Temsil Yetkisi ve Temel İlişki" **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. LV, S.4, 1997, s.227.

36 YAVUZ Cevdet, **Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil**, İstanbul Üniversitesi Yayını, Yayın no:3126, İstanbul, 1983, s.147.

37 VON TUHR, 1983, s..314; EREN, 2015, s.427; KILIÇOĞLU, 2012, s.226; AKINTÜRK Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler-Özel Borç İlişkileri**, 23. Basım, Beta Yayınevi, İstanbul, 2009, s.65; EMİROĞLU, 2003, s. 109.

38 Bu hükümün istisnası miktarı ve değeri Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmasında, posta teşkilatı ve hızlı kargo taşımacılarına dolaylı temsil yetkisinin verilebilmesidir. Bunun dışında bir kimsenin dolaylı temsilci olarak gümrüklerde iş takip etmesi mümkün değildir.

kanunda açıkça düzenlenmiş değildir³⁹. GK'da dolaylı temsil kavramı açıkça gümrük müşavirlerinin temsil yetkisini nitelendirmek üzere kullanılmışsa da kavrama ilişkin yapılan tek açıklama kendi adına ve başkası hesabına işlem yapma yetkisini veriyor olmasıdır. Gümrük mevzuatı açısından temsil yetkisini nitelendiren bu kavramın sonuçlarını, temsil edilen ile temsilci arasındaki ilişki bakımından özel hukuk kuralları ile değerlendirmek icap etmektedir. Temsilcinin üçüncü kişi olan idare ile yaptığı muameleler ise kamu hukuku açısından sonuç doğuracak niteliktedir.

Kişilerin doğrudan yerine dolaylı temsili tercih etme sebepleri⁴⁰, uzman bir kişinin faaliyetlerinden yararlanmak, ödeme kabiliyeti daha güçlü bir kişinin kredi imkânlarından yararlanmak, gizli kalmak, hukuki durumları basitleştirmek, sadece belirli kişilerin sahip olduğu imkânlarla sözleşme yapabilmek olarak özetlenebilir. İradi temsilci olarak tayin edilen gümrük müşavirlerine dolaylı temsil yetkisi, gümrük müşaviri ile dış ticaret yapmak isteyen gerçek ya da tüzel kişi arasındaki anlaşma hükümleri ile verilir. Gümrük müşavirlerinin anlaşma hükümleri kadar gümrük mevzuatına da uyması zorunludur. Zira dolaylı temsilde temsilcinin yaptığı işlerde kamu alacaklarının korunması amacına daha uygun düşecek şekilde temsilciye de birtakım mali sorumluluklar yüklenmiştir.

Gümrük beyannamesi başlangıçta dolaylı temsilci adına yapılmıştır. Ancak beyannameden doğan ekonomik sonuçlar temsil olunan hesabına doğmaktadır. Gümrük müşavirinin temsil yetkisi rejim hak sahibinin idareye karşı yerine getirmesi gereken gümrük işlemlerini takip etmeye yöneliktir. Dolaylı temsil ilişkisi ile yapılan bu takip işleminde gümrük müşaviri işlemleri kendi adına yapmakta ancak işlemlerin hukuki sonuçları rejim hak sahibi üzerinde doğmaktadır. Gümrük müşavirinin kullandığı temsil yetkisi, temsilin özel hukuktaki sonuçlarından farklı olarak yalnızca temsil olunanın hukuk alanında sonuç doğurmamakta temsilcinin de bu işlemlerden sorumlu olacağı öngörülmektedir. Gümrük Hukukunda dolaylı temsilcinin sorumluluğu özel hukuktakine nazaran daha ağırdır. Dolaylı temsilci olarak işlem yapan gümrük müşaviri beyan sahibi sıfatı ile gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerle bakan yönüyle de sorumludur⁴¹. Sorumluluktan kurtulma beyinesi olarak getirilen ölçüt dolaylı temsilcinin idarenin gelir kaybına neden olan durumda "beyanda kullanılan verilerin yanlış olduğunu bilmediğini veya mesleği icabı ve mutad olarak bilmesi gerekmediğini" ispat etmektedir⁴².

Gümrük müşaviri olmayan bir kişiye GK m.225/1'deki istisna haricinde dolaylı temsil yetkisi verilmiş ise ve bu kişi beyan sahibi sıfatı ile beyanname vermiş ve imzalamış ise bu durumda işlemin geçersiz mi sayılacağı yoksa duruma doğrudan temsil hükümlerinin mi yetkisiz temsil hükümlerinin mi uygulanacağı tartışılabilir. Yavuz dolaylı temsilcinin yetkisini aşarak işlem yaptığı durumlarda, işlemin üçüncü kişiye karşı geçerli ancak

39 Fransız, Alman veya İsviçre kanunlarında da Türk Medeni Kanununda olduğu gibi dolaylı temsil kendine özgü bir hukuk müessesesi olarak açıkça düzenlenmemiştir((YAVUZ, 1983, s.7).

40 YAVUZ, 1983, s.9 vd.

41 GK m.181/2.

42 GK, m.181/2.

dolaylı temsil edilene karşı geçersiz sayılacağını belirtmiştir⁴³. Bu durumda yapılan işlemde dolaylı temsilci sorumlu olacak ve işlem geçerli olacaktır. Gümrük mevzuatı açısından bakıldığında da temsilcinin bir başka kişi adına veya hesabına hareket ettiği beyan etmemesi ya da bir temsil yetkisine sahip olmadığı halde varmış gibi başka bir kişi adına ya da hesabına hareket ettiğini beyan etmesi hâlinde kendi adına ve kendi hesabına hareket ediyor sayılacağı kabul edilmiştir. Gümrük müşaviri olmayan bir kişinin dolaylı temsilci olamayacağını ancak doğrudan temsilci olmasında bir engel bulunmadığından yola çıkarak bu kişinin doğrudan temsilci sayılması işlemlerin sonuçlarının tamamı ile temsil edilen üzerinde doğacağı kabulünü gerektirir. Oysa eşya sahibi kendisi ile beraber verilen gümrük beyannamesinden sorumlu olacak ve beyan sahibi sıfatı ile hareket edecek bir gümrük müşaviri ile çalışmak istemiştir. Dolayısıyla yetkisi olmadığı hâlde dolaylı temsil yetkisi varmış gibi hareket eden kişinin işlemleri geçerli olduğu ve kendi adına hareket ettiği kabul edilmelidir.

III. Gümrük Müşavirleri İle Yapılan Vekâlet Sözleşmesi

Gümrük müşavirlerinin temsil yetkisi vekâlet sözleşmesine dayanır. Vekâlet sözleşmesi, vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşmedir. 6098 sayılı Borçlar Kanunu (BK)'da yer alan bu tanımı vekâlet sözleşmesini diğer sözleşmelerden ayırmak için yeterli görmeyenler vekâlet sözleşmesini "vekilin müvekkilin menfaatine ve iradesine uygun bir sonuca yönelik bir işi görmeyi, belirli bir zamanla sınırlı olmaksızın belli ölçüde müvekkilden bağımsız olarak yapmayı üstlendiği sözleşme"⁴⁴ olarak tanımlamışlardır. Vekâlet sözleşmesinin tarafları vekil, başka birine ait bir işlemin yapılması, hizmetin ifası veya bir işin idaresini üzerine alan kimse,, müvekkil ise herhangi bir türde yapılacak bir vekâlet sözleşmesi kapsamında kendisine ait işlem yapılan, hizmet ifa edilen ve işi idare edilen kimsedir.

Vekâlet sözleşmesi herhangi bir şekil şartına tabi olmamakla beraber, tarafların karşılıklı hak ve borçlarının ispatlanmasında kolaylık açısından yazılı şekil şartına uyulmasında yarar bulunmaktadır⁴⁵. GK' da gümrük müşavirleri ile vekâlet arasındaki sözleşme şekil şartına bağlanmamıştır ancak verilen temsil yetkisinin yetki belgesi ile ispatı zorunlu tutulmuştur⁴⁶. Her nasılsa temsil yetkisi içeren belge olmaksızın vekâlet veren ile aralarındaki sözlü anlaşmaya dayanarak iş takibi yapan gümrük müşavirinin işin bitiminden sonra vekâlet verene yönelttiği talepler sonuçsuz kalabilmekte, aradaki sözleşme ilişkisinin varlığının ispatı tehlikeye girmektedir. Konuyla ilgili bir olayda,

43 YAVUZ, 1983, s.144.

44 TANDOĞAN Haluk, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Cilt II, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s.356, YAVUZ Cevdet / ACAR Faruk / ÖZEN Burak, **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, 12. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2013, s.601; ÖZKAYA Eraslan, **Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması**, 3. Baskı, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2013, s.33; BAŞPINAR Veysel, **Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu**, 2. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2004, s.69; KURŞAT Zekeriya, "Eser ve Vekalet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirilmesinin Hükmü" **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (İÜHF)**, C.LXVII, S.1-2, 2009, s. 145.

45 ARAL Fahrettin, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 8. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2010, s.402.

46 GK, m.5/3.

ithalatçı (İ)'nin gümrük işlemlerinin bazılarını, gümrük müşaviri (GM) yazılı bir sözleşme veya vekaletname olmaksızın takip etmiştir. GM' nin ilişkili olduğu gümrük müşavirliği işlerini yürüten bir şirket (GŞ) ile vekalet veren (İ) arasında ise sözleşme bulunmaktadır. Davayı gören ilk derece mahkemesi, GM ile İ arasında bir sözleşme ilişkisinin varlığının kabul edilemeyeceğini zira gümrüklerde yetki belgesi ibraz edilmeksizin doğrudan ya da dolaylı temsil yoluyla iş takibinin 4458 sayılı Gümrük Kanunu'na göre mümkün bulunmadığını ifade etmiştir. Yargıtay, ilk derece mahkemesinin düşüncesinin aksine, sair belgeler değerlendirildiğinde GM ile GŞ arasında bir ilişkinin bulunduğu ve dolayısıyla GM ile İ arasında sözleşme ilişkisinin varlığına kanaat getirmiştir⁴⁷. Ancak olayda GM ile GŞ arasındaki yetkilendirmeyi ifade eder bir belge olmadığı gibi GM' nin İ' yi gümrük işlemleri açısından temsil edeceğine dair bir belgenin de olmaması meslek mensubunun yaptığı işlerin karşılığını sözleşme hükümleri çerçevesinde alması hususunda ve diğer birçok konuda problem çıkmasına neden olabilecektir. Kararda Yargıtay'ın Borçlar Hukuku'na ilişkin vekâlet sözleşmesinde şekil şartının bulunmaması kuralından hareket ettiğini görmekteyiz. Hâlbuki gümrük mevzuatı açısından gümrük müşaviri, yetki belgesi olmadığında kendi adına hareket ediyor sayılacaktır⁴⁸. Dolayısıyla idareye karşı yerine getirilmesi gereken mali yükümlülüklerden gümrük müşaviri tek başına sorumlu olur. Yapılan masrafları vekâlet verene yansıtması için de aradaki sözleşmeyi başka şekillerde ispatlamak gerekmekte ve bu da olayda görüldüğü gibi problemlili olabilmektedir.

Roma Hukukunda ortaya çıkmış olan vekâlet sözleşmesinin özelliği ücretsiz olma- sıydı⁴⁹. Halen bazı hukuk sistemlerinde ücret vekalet sözleşmesinin kanuni ve zorunlu bir unsuru değildir⁵⁰ ancak vekalet sözleşmesi günümüzde genellikle vekilin bir işi gör- mesi ve temsil olunanın buna karşılık vekile bir ücret ödemesi şeklinde gerçekleştirilir⁵¹. Vekalet sözleşmesinde yer alması veya teamül gereği⁵² vekilin ücret isteyebilmesi müm- kündür. Ücret taraflar arasında kararlaştırılmamış ise ve iş gümrük müşavirlerinin duru- munda olduğu gibi bir serbest meslek olarak görülecekse hâkim yapılan işin ekonomik önemi, gereken uzmanlık derecesi, benzer işlerde verilmesi gereken ücret gibi hususları göz önünde tutarak bir ücret tayin eder⁵³. Bununla beraber vekâlet sözleşmesinin kanuni

47 Y., 11.HD., KT. 20.2.2014, ES. 2012/13798, KS. 2014/3114. <http://www.kazanci.com>. Erişim Tarihi: 13.03.2016.

48 Bkz. s.10.

49 TAHİROĞLU, 2010, s.241.

50 YÜKSEL Reyhani, "Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Veren (Müvekkilin) Borçları", **Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi**, S.134, 2013, s. 5; ÖZKAYA, 2013, s.33; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, 2013, s.603; ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, 2013, s.597.

51 BAŞPINAR, 2004, s. 79; ÖZKAYA, 2013, s.51; TANDOĞAN, 2010, s.365; YÜKSEL, 2013, s.8.

52 Örneğin, iş görmenin bir serbest meslek olarak yapılması halinde ücret ödenmesi teamülden sayılır.(ARAL, 2010, s.398; ÖZKAYA, 2013, s.51.)

53 ÖZKAYA, 2013, s.52; TANDOĞAN, 2010, 367; YÜKSEL, 2013, s.11.

sınırlar⁵⁴ içerisinde ücret istenmeden de kurulmasına engel bulunmamaktadır⁵⁵. Gümrük müşavirleri açısından vekalet sözleşmesinin ücret karşılığı olmadan yapılmasına ilişkin bir düzenleme öngörülmemiştir. Bu hâlde meslek mensuplarının haksız rekabet oluşturacak şekilde, iş çevresinde tanınır olmak gibi amaçlarla ücret almadan vekalet sözleşmesi yapmaları mümkün olmaktadır. Oysa gümrüklerde iş takibine ilişkin bu hususun da avukatlık mesleğinin icrasındaki gibi belli bir standarda bağlanması ve kontrol edilmesi gerekir. Vekalet ücretinin tespitinde bazı mesleki kuruluşlarca hazırlanarak ilgili Bakanlık tarafından onaylanan asgari ücret tarifeleri veya işin kamuyu ilgilendiren niteliğinin göz önünde tutulması ile belirlenecek azami sınırlara dikkat edilmesi gerekmektedir. Gümrük müşavir derneklerince, gümrük müşavirlerinin yapacakları iş ve işlemler karşılığı alacakları asgari ücretleri gösteren ve takvim yılı bazında belirlenen Asgari Ücret Tarifesi, ilgili Bakanlıkça uygun görülerek onaylanmak suretiyle uygulamaya konulur⁵⁶. Bu düzenlemeye rağmen gümrük müşaviri derneklerinin yaptıkları çalışmalar ile uygulanmasını istedikleri ücret tarifesinden farklı bir tarifenin Gümrük Müsteşarlığı tarafından yayımlanması, kanunla verilen yetkinin ihlali anlamına geleceği meslek mensupları tarafından dile getirilmiştir⁵⁷. Bu durumun meslek mensuplarının henüz oda yapısı altında örgütlenmemesinin ortaya çıkardığı olumsuzluklardan biri olarak değerlendirilmesi gerekir.

IV. Gümrük Müşavirlerinin Vekâlet Sözleşmesinden Doğan Hukuki Sorumlulukları

Vekalet sözleşmesi kapsamında gümrük müşavirlerinin, işi sadakat ve özenle, vekalet verenin iradesi ve talimatlarına uygun olarak bizzat yapmak, vekaleti süresince vakıf olduğu vekaleti sırasında ve sonrasında saklamak ve alınanları iade etmek borçları bulunmaktadır. Vekilin sayılan bu yükümlülükleri yerine getirmemesi, tazminat ödemesine, ücret alma hakkı varsa alacağı ücretin azaltılmasına, şartları oluşmuşsa cezai sorumluluğuna ve azledilmesine sebep olabilir⁵⁸.

1. İş Sadakat ve Özen ile Yapma

Vekil üstlendiği iş ve hizmetleri, vekâlet verenin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle yürütmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük, diğer birçok yükümlülükte olduğu

54 Örneğin, avukatlık hizmeti bir vekalet sözleşmesine istinaden ücret karşılığı yapılmaktadır. Hizmetin ücret alınmadan verilmesi, diğer meslek mensupları aleyhine haksız rekabet oluşturacağı düşüncesiyle sınırlandırılmıştır. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu m.164/4 gereğince ücretsiz dava alınması hâlinde durum baro yönetim kuruluna bildirilir. "Avukatlık Kanunu, hukuki yardımın mutlak ücret karşılığı olacağını düzenlediğinden ve istisna olarak ücretsiz hukuki yardıma izin verdiği için ücretsiz dava alma yasağı vardır ve aksi davranış, yasal düzenlemeler yanında haksız rekabet ve reklam yasağı kurallarının da ihlalidir".(Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Kararı, E.S. 2013/639, K.S. 2014/45, K.T. 24.01.2014)

55 ARAL, 2010, s.394.

56 GK, geçici m.6/10.

57 Türkiye Gümrük Müşavirleri İcra Kurulu Açıklaması, Mersin Gümrük Müşavirleri Derneği Dergisi, S.2, Aralık-2010 (http://www.mergumder.org.tr/_e_dergi/2010_12/. Erişim Tarihi: 29.12.2015)

58 ZEVKLİLER / GÖKYAYLA, 2013, s. 619.

gibi vekil ile müvekkil arasındaki güven ilişkisinin bir sonucudur⁵⁹. Sadakat borcu vekilin kendi menfaatlerini müvekkilinin menfaatlerine tabi kılarak müvekkilinin yararına davranışlarda bulunmayı ve yararına olmayan davranışlardan kaçınmayı ifade eder.⁶⁰ Sadakat borcu müvekkilinin yeni bir tutum alacağını düşündüğü olay hakkında onu bilgilendirme⁶¹, ona tavsiyede bulunma ve menfaat çatışmalarını derhal vekâlet verene haber verme⁶² gibi şekillerde icra edilmektedir. Özen, vekâletin ifası için zaruri dikkat, itina, fikri ve bedeni yetenek gibi vekilden istenen borçların tamamı olarak tanımlanabilir⁶³. Vekâlet sözleşmesinde vekilin özen borcunun konusu, edim sonucunun başarılı bir şekilde gerçekleşebilmesi için hayat tecrübelerine ve işlerin normal akışına göre gerekli davranışları yerine getirmek ve bunu engelleyecek davranışlardan kaçınmaktır⁶⁴.

İş gerçekleştirilirken gösterilmesi gereken özenin ölçüsünü belirleyen objektif faktörler, vekâlet sözleşmesine uygun olarak yapılacak işin cinsine, zorluk derecesine ve vekilin mesleki bilgisine bağlıdır⁶⁵. Eğer "tarafklar arasında yazılı bir vekâlet sözleşmesi bulunmamağaysa gümrük müşavirine verilen vekâletnamenin kapsamı incelenerek⁶⁶" veya "işin niteliği değerlendirilerek⁶⁷" özen yükümlülüğünün ve varsa kusurun belirlenmesi gerekecektir. Özen yükümlülüğünün belirlenmesinde kullanılabilir bir diğer objektif ölçüt vekilin vekâlet ilişkisinin içeriğine dair aldığı eğitimidir. Devletin sınava tabi tutmak suretiyle izin belgesi, diploma, ruhsat ya da karne vererek işi yapmaya uygun görmesini özel hukuka yansıyan bir garanti olarak değerlendirmek gerekir⁶⁸. Gümrük müşavirleri için de kişisel durum, yetenekten ziyade girilen sınavlarla ortaya konan standart mesleki donanım özen yükümlülüğünün sınırlarını belirleyecektir. Nitekim mesleğin icra edilebilmesi için öncelikle bazı fakültelerden⁶⁹ mezun olma ve bir gümrük müşaviri yanında 3 yıl çalışma şartları özen yükümlülüğünü ağırlaştırır. Bu şartları tamamladıktan sonra, örneğin beyannamede muafiyet kodunu girmemek⁷⁰, tebliğ edilen

59 ÖZKAYA, **2013**, s.37; TANDOĞAN, **2010**, s.406.

60 ARAL, **2010**, s.406; ÖZKAYA, **2013**, s.493; TANDOĞAN, **2010**, s.407; ZEVLİLER / GÖKYAYLA, **2013**, s.609.

61 TANDOĞAN, **2010**, s.408.

62 YAVUZ / ACAR / ÖZEN, **2013**, s.634.

63 BAŞPINAR, **2004**, s.124.

64 ARAL, **2010**, s.407.

65 ARAL, **2010**, s.407.

66 Y. 23. HD., KT.24.2.2015, ES.2014/10948, KS.2015/1159; Y. 23. HD., KT. 24.2.2015, ES. 2014/10948, KS.2015/1159. <http://www.kazanci.com>. Erişim Tarihi:13.03.2016.

67 ERZURUMLUOĞLU Erzan, **Sözleşmeler Hukuku (Özel Borç İlişkileri)**, Yenilenmiş 3. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2013, s.183.

68 BAŞPINAR, **2004**, s.284; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, **2013**, s. 627; TANDOĞAN, **2010**, s.411; ZEVLİLER / GÖKYAYLA, **2013**, s. 608.

69 Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi, siyasal bilgiler ve endüstri mühendisliği fakülteleri.

70 Y. 3. HD., KT. 23.9.2013, ES. 2013/9124, KS. 2013/13061. <http://www.kazanci.com>. Erişim Tarihi: 03.03.2016.

vergi ve cezalara süresinde itiraz etmemek⁷¹ gibi nedenlerle vergi ve vergi cezasına neden olunması özen yükümlülüğüne aykırılık oluşturur.

Vekilin özen borcunu belirlerken dikkat edilecek olan bir diğer husus da vekâlet verenin oluşan zararda kusuru olup olmadığıdır. Gümrük müşavirlerinin verdikleri beyannameye girilen bilgilerin yanlışlığı bir vergi ya da cezaya sebep olur ise bilgi vermede gerekli özeni göstermeyen vekalet verenin sorumluluğu söz konusu olacaktır. Örneğin vekil, vekalet verenin eşyanın türüne ilişkin bilgileri doğru bildirmediğini ve bu davranışında kusurlu olduğunu ispatlarsa eşyanın tarife kodunun yanlış girilmesi sebebiyle vergi ve cezaya sebep olmasındaki sorumluluktan kurtulabilecektir. Ancak vekalet veren eşyanın türünü doğru bildirmiş ve bildirilen ürünün tarife pozisyonu değişmişse burada değişikliği bildirmeyen vekalet verenin mi yoksa mevzuattaki değişikliği takip etmeyen vekilin mi sorumlu olacağı tartışılabilir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin konuya ilişkin kararında "uzun yıllardır ithalatını gerçekleştirdiği ürünün teknik özelliklerini bilmek ve bu konuda vekalet ilişkisi içerisinde bulunduğu davacı gümrük müşavirliğini aydınlatarak ürünün doğru tarifede beyan edilmesini sağlayacak tüm bilgi ve belgeleri vermekle yükümlü olduğu"⁷² gerekçesiyle vergi ve cezalardan gümrük müşavirini değil ithalatçıyı sorumlu bulmuştur. Karar birkaç yönden eleştirilebilir. Kararda ithalatçıdan basiretli bir tacir olarak ithalatını birkaç yıldan beri yaptığı ürünün tarife pozisyonunu bilmesi gerektiği kanaatinin hâkim olduğu görülmektedir. Oysa eşyanın tarife pozisyonu tamamen gümrük vergilerine ilişkin saptamaların yapılmasını ilgilendirmektedir ve gümrük müşavirlerinin uzmanlık alanına girmektedir. Dolayısıyla ithalatçı tam da bu konularda gümrük müşavirinin mesleki bilgi ve tecrübesine güvenmektedir. Bu sebeple gümrük müşavirinin ithalatçının bildirdiği eşya türüne göre tarife pozisyonunu saptaması, saptayamadığı takdirde de bağlayıcı tarife bilgisi⁷³ alınması için idareye başvurma yöntemiyle tarife pozisyonundan emin olmaya çalışması gerekmektedir. Aksi takdirde gümrük müşavirinin vekaleti gereken özen dahilinde gerçekleştirmediği kabul edilebilir.

Özen yükümlülüğün bir sonucu vekilin tazminata mahkum edilmesi iken diğer bir sonucu da müvekkilin vekili azletmesidir. Vekilin görevini yerine getirirken gereken dikkat ve özeni göstermemiş, sadakatle vekaleti ifa etmemiş ise vekalet verenin vekili azli haklıdır⁷⁴.

2. Müvekkilin İradesine ve Talimatlarına Uygun Davranma

Vekâletin konusunu vekilin vekâlet verenin yararına iş görmesi veya işlem yapması oluşturduğu için vekilin vekalet verenin irade ve talimatlarına uygun hareket etmesi

71 Y. 11.HD., KT. 7.10.2015, ES. 2015/9428, KS. 2015/10115. <http://www.kazanci.com>. Erişim Tarihi: 13.03.2016.

72 Y. 11.HD., KT.12.10.2015, ES. 2015/9458, KS.2015/10283. <http://www.kazanci.com>. Erişim Tarihi: Erişim Tarihi: 15.03.2016.

73 Dış ticaret gerçekleştirecek kişi ya da kurumların bilgi isteme haklarından birini oluşturur. Eşya hakkında verilen "bağlayıcı tarife bilgisi" idari karar niteliğindedir ve kullanılması sonucu tarife pozisyonunun belirlenmesinde kişinin sorumluluğu kalkar. (Mutlu ve Özken, s.231).

74 Y. 13. HD., KT. 25.02.2014, ES. 2014/4938, KS.2014/4980; Y.13.HD., KT. 27.5.2014, ES. 2013/29642, KS.2014/16539. <http://www.kazanci.com>. Erişim Tarihi: 15.03.2016.

gerekmektedir⁷⁵. Vekilin yükümlülüğü vekâlet verenin açık talimatlarına uymaktır. Ancak hiçbir surette müvekkilin hukuka ve ahlaka aykırı talimatları yerine getirilmemeli ve sadakat borcu gereği talimatın hukuka aykırı olduğu hususunda müvekkilin dikkati çekilmelidir⁷⁶. Söz gelimi gümrük müşavirine bir memura rüşvet vermesi talimatını veren müvekkil hukuka aykırı bir talimat vermiş olur ve bu talimata uyulmaması sorumluluk doğurmaz.

3. Sır Saklama

Vekilin sır saklama yükümlülüğü kanunda açıkça düzenlenmemiş, karşılıklı sadakat ve güven ilişkisinin bir sonucu olarak öngörülmüştür⁷⁷. Bir sırda meslek ya da sanatı gereği vakıf olan kişinin sır saklama yükümlülüğü ise hukuki sorumluluk yanında cezai sorumluluğu⁷⁸ da gerektirmektedir. Gümrük müşavirleri müvekkillerinin ticari sırlarına meslekleri icabı vakıf olduklarına göre bu sırların yetkili olmayan kişiler veya yetkileri çerçevesinde hareket etmeyen kişiler ile paylaşılması suç oluşturur. Bunun sebebi bazı meslek mensuplarına yapacakları işler ile öğrenecekleri sırları saklayacakları konusunda güven duyulmasında kamu yararı bulunmasıdır⁷⁹.

Müvekkilin sırrın açıklanması hususunda rızası, vekâletin konusunun gerçekleşebilmesi için sırrın açıklanmasında zorunluluk bulunması ve bilgilerin kanunen yetkili makamlar tarafından istenmesi hallerinde vekilin sırları açıklaması mümkündür⁸⁰. Vekâletin konusunun gerçekleşebilmesi için sırrın açıklanması durumu, müvekkilin haklarının davada dile getirilmesi için müvekkile ve ihtilaf konusu olaya ilişkin bilgileri gerektiği ölçüde açıklaması örnek verilebilir. GK'nın 11. maddesinde bilgilerin kanunen yetkili makamlarca istenmesi hâline örnektir. Buna göre gümrük işlemleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan kişiler, Gümrük Müsteşarlığının veya gümrük idarelerinin talebi üzerine gümrük işlemleri ile sınırlı olmak kaydıyla belirlenen süreler içinde gerekli bütün belge ve bilgileri vermek ve her türlü yardımı sağlamakla yükümlüdür. Gümrük müşavirleri kanunen istenen bu bilgi ve belgeleri idareye vermekle yükümlü tutulmuştur. Gümrük Yönetmeliği⁸¹'nin 30/3. maddesinde, gümrük işlerinin denetiminde görevli olan memurlara görevleri gereği vakıf oldukları sırları açıklamama yükümlülüğü yüklenmişse de böyle bir düzenleme gümrük müşavirleri açısından yapılmamıştır. 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun 43. maddesindeki gibi "Meslek mensupları ve bunların yanlarında çalışanlar, işleri dolayısıyla öğrendikleri

75 ÖZKAYA, 2013, s.446.

76 ARAL, 2010, s.414; ÖZKAYA, 2013, s.449; TANDOĞAN, 2010, s.444.

77 ERZURUMLUOĞLU, 2013, s.185; TANDOĞAN, 2010, s.450; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, 2013, s.634; ÖZKAYA, 2013, s.497; ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, 2013, s. 592.

78 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu madde 239'da "sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, hürriyeti bağlayıcı ve adli para cezası ile cezalandırılacaktır" öngörülmüştür.

79 TANDOĞAN, 2010, s.451.

80 TANDOĞAN, 2010, s.454; ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, 2013, s. 592, s.610.

81 ⁸¹Bkz. Resmi Gazete: 07.10.2009/27369.

bilgi ve sırları ifşa edemezler, çeşitli kanunlarla muhbirlerle tanınan hak ve menfaatlerden faydalanamazlar” gibi açık bir hükmün gümrük müşavirleri için de mesleklerine ilişkin kurallarının düzenlendiği kısımda yer alması yerinde olacaktır.

4. İşi Bizzat Yapma

TBK, m.506/1'e göre vekil, vekâlet borcunu bizzat ifa etmekle yükümlüdür. Bu vekalet sözleşmesindeki güven ilişkisi gereğidir. Ancak vekilin işi bizzat yapma zorunluluğu, onun tek başına yapamayacağı veya işin asıl kısmını oluşturmayan tali nitelikli işlerde yardımcı kullanmasına engel teşkil etmez⁸². Günümüzde vekil ile vekâlet veren arsındaki güven ilişkisinin varlığı devam etmekte ancak bu güven artık bir büroya veya bir kuruma yönelmekte, vekâlet sözleşmesindeki güvenin kapsamı genişlemektedir⁸³. Ancak unutmamak gerekir ki vekâlet edilen iş, ruhsata ya da izin belgesine bağlıysa, işin bırakılacağı diğer kişinin de bu ruhsat ya da izin belgesine sahip olması gerekmektedir⁸⁴.

Gümrük müşaviri ile dış ticaret yapma isteyen kişi arasındaki vekalet sözleşmesinde, başka bir meslek mensubuna ya da bazı tali işler için gümrük müşavirinin yanında çalışan yardımcı ya da stajyerlere vekalet verilebileceği hüküm altına alınmış olabilir. Bu sözleşme hükmünün öncelikle gümrük müşavir yardımcıları ve stajyerlerin yetkilerini düzenleyen hükümlere aykırı olmaması gerekmektedir. Örneğin gümrük müşavir yardımcısına beyanname imzalama, fatura düzenleme veya yapılan tebligatları ihracat ya da ithalat yapmak isteyen kişi adına kabul etme yetkilerinin verildiğinin kararlaştırılması mevzuat gereğince mümkün değildir. Zira gümrük müşavir yardımcılarının bu sayılan yetkileri kanunen bulunmamaktadır. Ancak gümrük işlemlerinin takibine ilişkin tali işlemleri gümrük müşavir yardımcıları sınırlı olarak da stajyerlerin takip etmesi sözleşmede belirlenebilir. Burada gümrük müşavirinin sorumluluğu vekâlet sözleşmesi hükümlerine göre değil BK'nın adam çalıştırmanın sorumluluğunu düzenleyen “Borçlu, borcun ifasını veya bir borç ilişkisinden doğan hakkın kullanılmasını, birlikte yaşadığı kişiler ya da yanında çalışanlar gibi yardımcılarına kanuna uygun surette bırakmış olsa bile, onların işi yürüttükleri sırada diğer tarafa verdikleri zararı gidermekle yükümlüdür” hükmüne göre belirlenecektir. Gümrük müşavir yardımcıları ya da stajyerlerine verilen yetkide olduğu gibi iş, kanuni yetki çerçevesinde yürütülebilecek olan meslek ya da sanat niteliğinde ise sorumsuzluk anlaşmaları da geçerli olmayacaktır.

5. Hesap Verme ve İade Borcu

Gümrük müşavirleri, vekâlet verenin istemi üzerine yürüttüğü işin hesabını vermek ve vekâletle ilişkili olarak aldıklarını vekâlet verene vermekle yükümlüdür. Hesap verme, vekilin vekâlet görevini yerine getirmek için vekâlet verenden aldığı masraf, avans ve ücrete ilişkin paralar ve üçüncü kişilerden aldığı değerlerin ve tahsil ettiği alacak ve

82 ARAL, 2010, s.410; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, 2013, s.628.

83 ÖZKAYA, 2013, s.489; TANDOĞAN, 2010, s.458; ZEVKLİLER / GÖKYAYLA, 2013, s.613.

84 ÖZKAYA, 2013, s.489; TANDOĞAN, 2010, s.458.

tazminatların hesabını vekil edene vermesini ifade etmektedir⁸⁵. Bu kapsamda bilgi verme ve yapılan işlemlerin belgelerini müvekkile ibraz etmek vekilin borçları arasında görülmüştür⁸⁶. Dolayısıyla vekilin yaptığı işi belgelendirecek her türlü makbuz, fatura, rapor veya sair belgeyi saklaması ve gerektiğinde vekalet verene sunması gerekmektedir. Zaten gümrük müşavirlerinin bu belgeleri saklamaları kanuni yükümlülükleri arasındadır. Bu belge ve bilgilerin vekâlet verene ibrazı sadece vekâlet verenden alınan para ve sair değerler için değil, vekilin vekâlet sözleşmesi nedeniyle yaptığı masrafları geri alması açısından da zorunludur.

İster doğrudan isterse dolaylı temsil olsun vekil, müvekkili hesabına hareket eder. Kendi adına yaptığı dolaylı temsilde dahi, işlemin ekonomik sonuçlarının temsil edilen üzerinde doğması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla temsil yetkisi ile elde edilen tüm hak ve borçlar temsil edilene geri verilmelidir. Bu hakların devri sağlanmaz ise temsil edilenin iade davası açması mümkündür⁸⁷. Gümrük müşavirlerinin aldıklarını geri verme borcunun kapsamına, vekâleti yerine getirirken elde ettiği tüm para, mal, kıymetli evrak ve sair değerler girmektedir. Vekil, vekaletin icrası için müvekkilden aldığı belgeleri ve işin görülmesi sırasında üçüncü kişilerden aldığı veya kendi hazırladığı belgeleri de müvekkiline teslim etmek zorundadır⁸⁸. Gümrük müşavirinin ithalatçıya vergi muafiyeti sağlayacak bir belgeyi idareye sunduktan sonra vekâlet verene teslim edememesi hem özen yükümlülüğüne⁸⁹ hem de iade yükümlülüğüne aykırı sayılmaktadır.

Sonuç

Görüldüğü gibi gümrük müşavirleri, gerçek ya da tüzel kişilerin dış ticaret yaparken gümrük idareleri ile kurmaları zorunlu olan ilişkiyi yürütmek üzere faaliyet gösterirler. Gümrük müşavirlerinin bu faaliyetleri yapması dış ticaret yapan gerçek ya da tüzel kişilerin kendilerine yazılı şekilde temsil yetkisi verilmesi ve bunun gümrük idaresine ibrazı ile gerçekleşir. Gümrük mevzuatında belirlenen şekliyle gümrük müşavirleri, bu temsil faaliyetini dolaylı temsil yolu ile yürütmektedirler. İşlemlerin dolaylı temsil yolu ile yürütülmesi, gümrük müşavirlerinin kendi adlarına ancak ithalatçı ya da ihracatçı hesabına işlem yapmasını ifade etmektedir. Dolaylı temsil, gümrük beyannamesinde de adının bulunması sebebiyle gümrük müşavirinin mali sorumluluklarını artırmaktadır. Ancak en nihayetinde gümrük müşaviri bu işlemleri kendisini yetkilendiren bir kişi adına yapmaktadır ve idarenin bir zararı doğması hâlinde oluşacak sorumluluğu "beyanda kullanılan verilerin yanlış olduğunu bilme veya mesleği icabı ve mutat olarak bilmesi gerekme" ile sınırlandırılmıştır.

Gümrük mevzuatının gümrük vergileri, diğer vergiler ve ek mali yükümlülükler ile idari nitelikteki gümrük cezaları açısından gümrük müşavirlerinin yetkisine getirmiş

85 ÖZKAYA, 2013, s.659.

86 ARAL, 2010, s.415; ÖZKAYA, 2013, s.659.

87 ARAL, 2010, s.416.

88 TANDOĞAN, 2010, s.493; ÖZKAYA, 2013, s.663.

89 Y. 11. HD., KT. 22.10.2015, ES.2014/14823, KS. 2015/10970. <http://www.kazanci.com>. Erişim Tarihi: 16.03.2016.

olduğu bu sınırlama aradaki sözleşme ilişkisini kapsamamaktadır. Dolayısıyla gümrük müşavirinin aradaki sözleşmeden doğan sorumluluğu Borçlar Hukuku kapsamında ayrıca değerlendirmeyi gerekmektedir. Gümrük müşavirlerinin hukuki sorumluluğu kapsamında; işi sadakat ve özenle yapma, müvekkilin talimatlarına uygun davranma, sır saklama, işi bizzat yapma, hesap verme ve iade borçları açıklanmıştır. Özellikle bir serbest meslek faaliyeti yürütmeleri ve meslek mensubu olmalarının da eğitim ve tecrübe gibi bazı şartlara bağlanması bakımından gümrük müşavirlerinin özen yükümlülüğünün geniş yorumlanması gerekmektedir. Talimatlara uyma konusunda serbestlik ancak talimatın hukuka aykırı olması gibi istisnai hâllerde mümkün olmalıdır. Sır saklama konusunda BK' da açık bir hüküm bulunmadığı hâlde doktrinde genel kabul gören görüş vekilin sır saklama yükümlülüğünün bulunduğudır. Gümrük müşavirleri, faaliyetlerini bir meslek mensubu olarak yaptıklarından TCK m.239'a göre faaliyetleri sırasında vakıf oldukları bilgileri açıklayamazlar. Ancak bu durumun, benzer meslek mensuplarında olduğu gibi disiplin sorumluluğunu da gerektirecek şekilde GK'da gümrük müşavirlerine ilişkin bölümde düzenlenmesi gerekir. Günümüzde vekalet işinin çeşitli ortaklıklar tarafından icra edildiği düşünülünce işin bizzat yapılması prensibinin esnediği görülmektedir. Ancak her durumda vekilin özen sorumluluğunun devam etmekte olduğu ve ancak bazı şartların varlığı hâlinde işi başkasına yaptırmanın mümkün olacağı belirtilmelidir. Gümrük müşavirinin sözleşmeden kaynaklanan hesap verme borcu, vekil ile müvekkil arasındaki güveni pekiştirdiğinden vekâlet sözleşmesinin önemli bir parçasıdır. Gümrük müşavirleri, gerçekleştirilen iş hakkında müvekkillerine hesap vermek ve bununla bağlantılı olarak gümrük müşaviri, vekâleti gerçekleştirmek üzere müvekkilden veya bir başka kişi ya da kurumdan aldığı para, mal, belge vs. geri vermek durumundadırlar.

Gümrük müşavirlerinin mesleklerini hem gümrük mevzuatına uygun ve hukuki sorumluluklarına özen gösterir şekilde yürütmeleri, kayıt dışılığın azalması, kamu gelirlerinin artması, yaşanacak aksamlar sebebiyle ticari hayat akışının yavaşlamaması gibi yararlar sağlar. Bu şekilde değerlendirildiğinde gümrük işlemlerinin gümrük müşavirleri tarafından titizlikle gerçekleştirilmesi hem kamu hem de özel menfaatin gerçekleşmesi bakımından olumlu sonuçlar doğuracaktır.

KISALTMALAR

GK: 4458 Sayılı Gümrük Kanunu.

TGB: Türkiye Gümrük Bölgesi.

BK: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu.

GATT: General Agreement Tariffs and Trade.

TCK: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu.

KAYNAKÇA

- AKBIYIK Cem, "Temsil Yetkisi ve Temel İlişki" **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. LV, S.4, 1997, s. 217-232.
- ARAT Tuğrul, "Avrupa Birliği ile Türkiye Arasındaki İlişkiler ve Gümrük Birliğinin Yeri" **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 44, Sayı 1, 1995, s.587-606.
- BAŞPINAR Veysel, **Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu**, 2. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2004.
- CİHAN Hulki, **Temsil Yetkisinin Verilmesi ve Kapsamının Belirlenmesi**, Beta Yayınevi, İstanbul, 2011.
- DERDİYOK Türkmen, **Dış Ticarete Vergi ve Mali Yükümlülükler**, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2013.
- EMİROĞLU Haluk, "Roma Hukukunda Vekalet Sözleşmesi (Mandatum) ve Hukuki İşlemlerde Temsil" **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD)**, C.52, S.1, 2003, s. 101-111.
- EREN Fikret, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 18. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.
- ERKAN Vehbi Umut "6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Verenin Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları" **AÜHFD**, S.62 (2), 2013, s
- ERZURUMLUOĞLU Erzan, **Sözleşmeler Hukuku (Özel Borç İlişkileri)**, Yenilenmiş 3. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2013.
- KILIÇOĞLU Ahmet M., **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 16. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012.
- KOLÇAK Menşure, "Dış ticaret Vergilerinin Türkiye Ekonomisine Etkileri" **Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt: 27, Sayı: 4, 2013, s..188-209.
- KURŞAT Zekeriya, "Eser ve Vekalet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirilmesinin Hükmü" **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası (İÜHF)**, C.LXVII, S.1-2, 2009, s.143-166.
- KUTLU Erol, Gümrükleme, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, No: 1969, 2009.
- OĞUZMAN M. Kemal/ ÖZ M. Turgut, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 8. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- ÖZKAYA Eraslan, **Vekâlet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması**, 3. Baskı, Seçkin Kitabevi, Ankara, 2013.
- SELEN Ufuk, **Gümrük İşlemleri ve Vergilendirilmesi**, 7. Baskı, Ekin Kitabevi, Bursa, 2015.
- ŞAHİN Mehmet, **Bütün Yönleriyle İhracat Gümrük İşlemleri**, Gümrük Kontrolörleri Derneği, Yayın No:11, Ankara, 1997.
- TAHİROĞLU Bülent, **Roma Borçlar Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul, 2010.
- TANDOĞAN Haluk, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, Cilt II, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.
- TANRIVER Süha, "Genel-Özel Vekalet Ayrımı (1998)" **Noterlik Hukukuna İlişkin İncelemeler (1993-2011)**, Adalet Yayınları, Ankara, 2011.
- UTKULU Utku/AYDEMİR İsmail, **Türkiye'de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması**, 4. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2013.
- ÜNÜSAN Çağatay/ CANİTEZ Murat, **Dış Ticaret İşlemler ve Uygulamalar**, 9. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2014.
- VON TUHR, **Borçlar Hukukunun Umumi Kısım** (Çev. C. Edege), C.1-2, 2. Baskı, Yargıtay Yayınları, No:15, Ankara, 1983.
- YAĞAN Haldun, **Gümrük ve Dış Ticaret**, Yeni Gümrük ve Ticaret Müfettişleri Derneği İktisadi İşletmesi, Yayını, No:3 (34), Ankara, 2015.
- YAVUZ Cevdet / ACAR Faruk / ÖZEN Burak, **Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)**, 12. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2013.
- YAVUZ Cevdet, **Türk-İsviçre ve Fransız Medeni Hukuklarında Dolaylı Temsil**, İstanbul Üniversitesi Yayını, Yayın no:3126, İstanbul, 1983.
- YILMAZ Mutlu/ ÖZKEN Ahmet, **Dış Ticarete Giriş**, 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2015.
- YÜCE Mehmet/ ÇELİKKAYA Ali, **Gümrük Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları**, Dora Yayınevi, Bursa, 2016.
- YÜKSEL Reyhani, "Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Veren (Müvekkilin) Borçları" **Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi**, S.134, 2013, s. 1-27.

